

Vergaderjaar 2017–2018

34 773

Gevolgen van de orkaan Irma

G

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 maart 2018

Tijdens het Algemeen Overleg van 30 januari 2018 in de Tweede Kamer zegde ik toe om de Kamers te informeren over relevante ontwikkelingen in relatie tot de wederopbouw van Sint Maarten en de samenwerking met de Wereldbank. Sindsdien zijn er nadere stappen gezet om te komen tot een overeenkomst met de Wereldbank. Er heeft politiek overleg plaatsgevonden met Frankrijk en met de Europese Commissie. Tevens hebben op 26 februari 2018 parlementsverkiezingen plaatsgevonden op Sint Maarten. Door middel van deze brief informeer ik u graag hierover.

(Politieke) situatie op Sint Maarten

Op 26 februari 2018 hebben de parlementsverkiezingen op Sint Maarten plaatsgevonden. De partij United Democrats (UD) is de grootste geworden. Ze krijgt zeven zetels en heeft net geen meerderheid in het vijftien zetels tellende parlement. De partij National Alliance (NA) behoudt haar vijf zetels. De United St. Maarten Party (USP) bezet twee zetels en de Sint Maarten Christian Party (SMCP) komt met één zetel voor het eerst in het parlement. De opkomst lag op 62 procent.

De Gouverneur heeft op 1 maart 2018 mevrouw Arduin en de heer Beaujon gevraagd om als informateurs voor een nieuw kabinet aan de slag te gaan en heeft het rapport van de informateurs op 12 maart 2018 ontvangen. De informateurs hadden expliciet de opdracht in te gaan op onder meer de samenwerking met Nederland en in het bijzonder de overeenkomsten met Nederland en de Wereldbank in relatie tot het wederopbouwfonds. De Partijleider van de UD (de heer Heyliger) is op 16 maart 2018 door de Gouverneur benoemd tot formateur.

Tijdens het AO in de Tweede Kamer van 30 januari 2018 is gesproken over het belang van een ordentelijk verloop van de verkiezingen en over het sturen van verkiezingswaarnemers naar Sint Maarten. Ik heb hier met de Minister-President van Sint Maarten over gesproken waarna de regering

van Sint Maarten mij per brief van 12 februari 2018 verzocht heeft om verkiezingswaarnemers te sturen. Ik heb zowel de Vaste Kamercommissie voor Koninkrijksrelaties in de Tweede Kamer als uw commissie voor Koninkrijksrelaties bij brief d.d. 19 februari 2018 gevraagd om per commissie één lid af te vaardigen ten behoeve van deze waarnemingsmissie. De commissies hebben besloten om de leden Pechtold en Meijer hiervoor af te vaardigen. Het team van waarnemers bestond daarnaast uit vertegenwoordigers van Amerikaanse Staten (OAS), de International Foundation for Electoral Systems (IFES) en de Afdelingen Burgerzaken van Curaçao en Aruba. Er zijn geen problemen of incidenten waargenomen en de verkiezingen zijn op een ordentelijke wijze georganiseerd en verlopen.

Voorwaarden wederopbouw

In mijn brief van 10 november 2017 (EK 34 773, D) heb ik uw Kamer geïnformeerd dat de ministerraad heeft besloten een bedrag van € 550 miljoen voor de wederopbouw van Sint Maarten te reserveren. Nederland heeft hieraan twee voorwaarden gesteld, te weten de inrichting van een integriteitskamer en de versterking van het grenstoezicht. Sint Maarten heeft, zoals u weet, met beide voorwaarden ingestemd (op 18 december 2017 is de landsverordening Integriteitskamer ondertekend en op 19 december 2017 is de Onderlinge Regeling Versterking Grenstoezicht gepubliceerd in de Staatscourant). De voorwaarden zijn onverkort van toepassing op het beschikbaar stellen van de middelen in de uitvoering. Momenteel wordt samen met Sint Maarten gewerkt aan de uitvoeringsregeling om de daadwerkelijke fysieke inrichting van de Integriteitskamer te realiseren. Voor wat betreft de versterking van het grenstoezicht wordt er samen met Sint Maarten en alle betrokken diensten (Korps Politie Sint Maarten, Koninklijke Marechaussee, Douane Sint Maarten, Douane Nederland en de Kustwacht) op korte termijn een plan van aanpak opgeleverd waarin de uitvoeringsaspecten zijn verwerkt. Er zijn nadere afspraken gemaakt over bijvoorbeeld informatievoorziening, mandaat en bevoegdheden, samenwerking tussen diensten, taken, opleiding en rapportages. Met de uitvoering van deze afspraken wordt inmiddels een aanvang gemaakt.

Samenwerking EU/Frankrijk

Op 24 februari 2018 heb ik in de marge van het EU-LGO Forum in Brussel overleg gevoerd met de Franse Minister voor Overzeese Gebieden (mevrouw Girardin), de Eurocommissaris voor Ontwikkelingssamenwerking (de heer Mimica) en de Minister-President van Sint Maarten (mevrouw Romeo Marlin). In deze gesprekken is onder meer over de samenwerking tussen Nederland, Frankrijk, Sint Maarten en Saint Martin gesproken. Ook is gesproken over de beschikbare Europese fondsen ten behoeve van de wederopbouw van (beide delen van) het eiland. De Europese Commissie, Nederland, Frankrijk, Sint Maarten en Saint Martin zullen op dit gebied nauwer gaan samenwerken, om zo Europese projecten te realiseren die voor beide delen van het eiland van toegevoegde waarde zijn én (mede) gefinancierd kunnen worden uit de beschikbare Europese fondsen. Dossiers als afval(water)verwerking, infrastructuur en grensbewaking lijken zich te lenen voor samenwerking tussen Sint Maarten en Saint Martin. Ik constateer dat niet alleen de samenwerking op het EU-dossier sterk verbeterd is, maar dat op het eiland ook serieus samenwerking gezocht wordt op het terrein van veiligheid. Er is een vier-partijen overleg in voorbereiding (Nederland, Frankrijk, Sint Maarten en Saint Martin), waar al deze samenwerkingsinitiatieven zullen worden besproken. Hiermee komt de politieke wens bij de vier partijen om de samenwerking te intensiveren tot uitdrukking.

Early recovery

In mijn brief van 22 februari 2018 heb ik uw Kamer (EK 34 877, C) geïnformeerd over de diverse projecten die ik heb bezocht in het kader van de Nederlandse early recovery activiteiten voor de wederopbouw. Deze projecten, waarvoor ik in totaal 7 miljoen euro ter beschikking heb gesteld, hebben direct effect voor de bevolking en worden uitgevoerd door lokale, non-gouvernementele en internationale organisaties. Uit de eerste voortgangsrapportages van de diverse organisaties, blijkt dat de projecten snel van start zijn gegaan waardoor er merkbare resultaten zijn behaald. Dit komt overeen met wat ik tijdens mijn bezoek begin februari heb gezien. Zo is gestart met het herstel van woningen, worden er op alle basisscholen dagelijks schoolmaaltijden verzorgd, zijn de twee omscholingstrajecten naar zorg en bouw gestart en hebben diverse ondernemers gunstige leningen afgesloten voor het starten of herstarten van hun bedrijf. Ook is psychosociale ondersteuning voor kinderen bij het verwerken van de impact van orkaan Irma opgezet en zijn er schoonmaakacties georganiseerd waarbij deelnemers een dagvergoeding krijgen. De projecten lopen tot eind juni 2018.

Doelstelling Nederlandse bijdrage wederopbouw

Met de Nederlandse bijdrage wordt de (materiële en immateriële) wederopbouw van Sint Maarten daar waar nodig ondersteund opdat de vitale infrastructuur wordt hersteld en de weerbaarheid van het land tegen de effecten van mogelijke (natuur)rampen duurzaam wordt vergroot.

Met bovenstaande brede doelstelling komt het kabinet tegemoet aan de wens van de Tweede Kamer dat de wederopbouw niet alleen orkaanbestendiger (kracht 5), maar ook – waar nodig en mogelijk – duurzaam moet zijn.

In totaal heeft het kabinet € 550 mln. gereserveerd voor de wederopbouw van Sint Maarten, waarvan inmiddels € 24,6 mln. besteed is aan liquiditeitssteun 2017 en € 7 mln. reeds beschikbaar is gesteld voor de early recovery fase. Van de overige middelen is op dit moment maximaal € 470 mln. beschikbaar voor het Trustfund bij de Wereldbank. Het resterende deel zal onder andere worden gebruikt voor directe steun vanuit Nederland aan Sint Maarten, wanneer financiering via het Trustfund bij de Wereldbank niet mogelijk of niet wenselijk is. De overheveling van deze middelen van de aanvullende post naar de begroting van Koninkrijksrelaties zal via het reguliere begrotingsproces lopen.

Inzet Wereldbank

Nederland heeft ervoor gekozen om de Wereldbank in te zetten bij de wederopbouw van Sint Maarten. Vanuit een onafhankelijke positie is de Wereldbank in staat om het wederopbouwvraagstuk objectief te beoordelen en aan te pakken. Door de kennis van en ervaring met wederopbouw na (natuur)rampen en in de Caribische regio, beschikt de Wereldbank over expertise om Sint Maarten (en Nederland) bij te staan in deze wederopbouwfase. De Wereldbank wordt door Nederland ingezet voor twee opdrachten (i) het ondersteunen van Sint Maarten bij het opstellen van het National Recovery and Resilience Plan (NRRP) en (ii) het oprichten en beheren van een Trustfund.

Sint Maarten heeft ingestemd met samenwerking met de Wereldbank in beide opdrachten. Om toegang te krijgen tot de middelen uit het Trustfund

zal – na akkoord van de stuurgroep (bestaande uit een vertegenwoordiging van Nederland, Sint Maarten en de Wereldbank) op inhoudelijke uitvoeringsprogramma's – de Wereldbank een overeenkomst sluiten met Sint Maarten.

Het NRRP bevat een analyse van de schade en de verliezen als gevolg van orkaan Irma. Daarnaast beschrijft het de behoeften en per sector de benodigde inzet voor de wederopbouw. Ook gaat het NRRP in op prioritering, fasering, financiering en financieringsopties die bepalend zijn voor de richting en omvang van wederopbouw. Het NRRP is daarmee de routekaart voor de gehele wederopbouw van het land Sint Maarten en is ook voor Nederland een basis voor de vaststelling van de reikwijdte van het Trustfund. Een eerste concept van het NRRP ligt momenteel ter vaststelling voor in de ministerraad van Sint Maarten. Zodra ik het definitieve NRRP heb ontvangen, zal ik uw Kamer hierover informeren.

Nederland zal het grootste deel van de financiering van de wederopbouw laten lopen via een Trustfund bij de Wereldbank. Met de daartoe te sluiten overeenkomst tussen Nederland en de Wereldbank worden de kaders voor het Trustfund vastgelegd, die gedurende de hele looptijd van toepassing blijven. Momenteel verkeren de gesprekken met de Wereldbank over de inhoudelijke kaders van het Trustfund en de definitieve prijsafspraken in een vergevorderd stadium. Voor wat betreft de juridische aspecten wordt gebruik gemaakt van een standaard overeenkomst tussen Nederland en de Wereldbank. De verwachting is dat ondertekening van de overeenkomst in april kan plaatsvinden.

Governancestructuur voor de inzet van het Trustfund

De governancestructuur voor de inzet van het Trustfund is gebaseerd op de tripartiete relatie Nederland, Sint Maarten en Wereldbank, en biedt de noodzakelijke waarborgen voor Nederland. De stuurgroep, waarin de drie partijen vertegenwoordigd zijn, geeft op strategisch niveau sturing aan het Trustfund en komt periodiek – in beginsel twee keer per jaar – bijeen voor het bewaken van de voortgang en het bekrachtigen van de programmering en de begroting. In de aanvangsfase zal tussen deze formele momenten nog een informele bijeenkomst worden gepland. Daarmee heeft Nederland de gelegenheid om tussentijds het proces (bij) te sturen. Na consensusbesluitvorming in de stuurgroep zal de Wereldbank aan Nederland verzoeken een volgende tranche te storten. Nederland heeft als donor het recht bedongen om op elk moment en zonder opgave van reden de stortingen aan het Trustfund op te schorten of te staken of zelfs het Trustfund op te heffen.

Voor wat betreft de rapportage en verantwoording wordt de standaard werkwijze van de Wereldbank gevolgd. De rapportagefrequentie en -inhoud sluit aan op de vergaderfrequentie van de stuurgroep en over deze rapportages zal ik vanzelfsprekend ook uw Kamer informeren.

Om het maatschappelijke middenveld van Sint Maarten te betrekken bij de activiteiten van het Trustfund en de wederopbouw van het land zal een klankbordgroep worden opgericht; dit met het oog op het organiseren van draagvlak op operationeel niveau.

Doel, reikwijdte en effecten inzet Trustfund

Het Trustfund zal worden gebruikt om de wederopbouw op sociaal, economisch en bestuurlijk terrein te ondersteunen en daarbij de weerbaarheid van Sint Maarten te vergroten en de (bestuurlijke) capaciteit van Sint Maarten te versterken. Het is mijn verwachting dat de finan-

ciering uit het Trustfund niet toereikend zal zijn om het gehele NRRP uit te voeren. Dit noodzaakt tot het maken van keuzes en het stellen van prioriteiten. Daarbij is vanuit Nederlands perspectief van belang dat projecten en activiteiten bijdragen aan het behalen van de brede doelstelling, passen binnen de structurele beleidsambities van Sint Maarten en duurzame financiering is gewaarborgd.

Om de reikwijdte van het Trustfund verder af te bakenen wordt in de overeenkomst geborgd dat alleen wederopbouw gerelateerde projecten waarvoor geen andere reële financieringsopties zijn dan (deels) met publieke middelen in aanmerking komen voor financiering uit het Trustfund. Die projecten moeten qua inhoud, vorm en proces bij de schaal van Sint Maarten passen, waarbij aandacht is voor onder meer het absorptievermogen en de beschikbare capaciteit. Daarnaast geldt vanzelfsprekend dat de uitgaven doelmatig en rechtmatig dienen te zijn.

Vanwege het grote (regionale) belang voor Nederland zullen in ieder geval middelen uit het Trustfund beschikbaar moeten zijn voor:

1. bereikbaarheid en toegankelijkheid van Sint Maarten in de context van versterking grenstoezicht en economie;
2. duurzame afvalverwerking en afvalwaterzuivering, waarbij de samenwerking met Frankrijk wordt gezocht;
3. good governance met aandacht voor bestuur, beleid, financiën en openbare orde en veiligheid.

Via de stuurgroep kan Nederland toezien op het juist toepassen van de gemaakte afspraken ten aanzien van doel, reikwijdte en effecten in de uitvoeringsprogramma's.

Tranches Trustfund en vergoeding Wereldbank

Het Trustfund kent een omvang van maximaal € 470 mln., dat in nader vast te stellen tranches zal worden gevuld. De tranches zijn gekoppeld aan de uitvoeringsprogramma's. De wederopbouwmiddelen op de Nederlandse begroting zijn gegarandeerd tot en met eind 2021. De Wereldbank houdt er rekening mee dat de uitvoering van de activiteiten vallend onder het Trustfund, zoals bijvoorbeeld grote infrastructurele projecten, een langere doorlooptijd kunnen hebben.

De Wereldbank heeft in 2015 het vergoedingenraamwerk (Cost Recovery Framework) opnieuw vastgesteld waarbij «kostendekkend» als uitgangspunt is gehanteerd. In het raamwerk wordt onderscheid gemaakt naar een vergoeding voor de zogenoemde recipient executed activiteiten (RETF) en de bank executed activiteiten (BETF). Bij RETF activiteiten is de ontvanger¹ van de middelen uit het Trustfund verantwoordelijk voor de uitvoering. De Wereldbank voert het beheer over het Trustfund, waar onder meer het toezicht houden op de integrale, rechtmatige en doelmatige besteding van de middelen onder valt. De BETF activiteiten voert de Wereldbank zelf uit. Het gaat dan om het adviseren en begeleiden bij de planvorming en uitvoering van de projecten, waaronder ook het versterken van de institutionele organisatie(s) en capaciteitsopbouw. Bovengenoemd raamwerk wordt ook voor het Trustfund voor de wederopbouw van Sint Maarten gehanteerd.

De exacte omvang van de vergoeding is niet op voorhand vast te stellen omdat deze afhankelijk is van de verhouding tussen de recipient executed

¹ Sint Maarten is primair verantwoordelijk voor de wederopbouw en daarmee de grootste ontvanger. Daarnaast is het conform het 3 sporenbeleid ook voor IO's en NGO's mogelijk om met middelen uit het Trustfund projecten uit te voeren.

en de bank executed activiteiten gedurende de looptijd van het Trustfund, maar zal naar verwachting tussen de 5% en 9% bedragen.

Uitvoering Trustfund

In de uitvoering staat het creëren van merkbare effecten voor de burgers van Sint Maarten centraal, met een maximaal rendement. Daarbij is van belang dat een realistisch ambitieniveau wordt gehanteerd, waarbij rekening wordt gehouden met de lange doorlooptijd van sommige (grote infrastructurele) projecten, de beschikbare capaciteit en het absorptievermogen van Sint Maarten, de (lokale en regionale) markt en de beschikbaarheid van financiële instrumenten. Duurzame oplossingen en innovatie krijgen waar mogelijk een plek in (de voorbereiding van) projecten en activiteiten.

De uitvoeringskracht en -mogelijkheden worden verbreed door redundantie in de uitvoering in te bouwen. Dit krijgt vorm door de uitvoering langs drie sporen mogelijk te maken; overheid, Internationale Organisaties (IO's) en non-gouvernementele Organisaties (NGO's). Deze organisaties krijgen onder voorwaarden rechtstreeks toegang tot de middelen uit het Trustfund en door gebruik te maken van gerenommeerde IO's en NGO's worden de daarmee samenhangende administratieve kosten beperkt (vb. UNDP, UNOPS, Rode Kruis, SMDF).

Het Koninkrijksbrede bedrijfsleven zal over de werkwijze en aanbestedingsrichtlijnen van de Wereldbank worden geïnformeerd om aan hen maximaal de mogelijkheid te geven een bijdrage te leveren aan de wederopbouw van Sint Maarten. Zo heeft er eind februari een eerste overleg plaatsgevonden met VNO-NCW, RVO en een aantal Nederlandse bedrijven om te praten over de mogelijkheden van Nederlandse bedrijven om een bijdrage te leveren aan de wederopbouw van Sint Maarten. Ik ben voornemens dergelijke bijeenkomsten ook te organiseren op Aruba en Curaçao. Daarnaast zullen – wanneer de overeenkomsten met de Wereldbank bekrachtigd zijn – bedrijven worden geïnformeerd over de mogelijkheden een bijdrage te kunnen leveren aan de wederopbouw.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.W. Knops